

MỘT TRĂM NĂM MƯƠI BÀI KỆ XUNG TÁN PHẬT
Tôn Giả Ma-Chí-Lợi Chế-Thác tạo

Đại Chánh Tân Tu đại tạng kinh, quyển thứ 32, kinh văn số 1680, luận tập bộ toàn.
Đại Đường, Sa-môn Nghĩa Tịnh dịch Phạn-Hán, tại chùa Na-Lan-Đà, Ấn-Độ.
Sa-môn Thích Như Điển, Phương trượng chùa Viên Giác, Hannover, Đức quốc dịch Hán-Việt,
tại thư phòng chùa Viên Giác, An Cư Kiết Hạ 2007, Phật lịch 2551.
Tỳ Kheo Thích Hạnh Nhân góp phần hiệu đính lần thứ nhất xong ngày 5 tháng 8 năm 2016.

Tôn Giả Ma Chí Lợi Chế Thác
Thế Tôn thù thắng nhất
Khéo đoan các nhân ác,
Vô lượng thắng công đức
Cùng tụ thân Như Lai.
Chỉ Phật đáng quy y
Đáng xưng tán, thừa sự.
Người suy nghĩ như lý
Nên trụ giáo lý này.
Các tập, phiền não ác
Đáng Hộ Thế đã trừ,
Phúc, trí đều viên mãn
Chỉ Ngài không thối thất.
Người tâm sinh ác kiến
Khởi hiềm hận Thế Tôn
Xét tìm nghiệp thân, khẩu,
Chẳng thể được khiếm khuyết.
Ghi nhớ:Được thân người
Nghe pháp sinh hoan hỷ,
Ví như trong biển lớn
Rùa mù gặp bọt cây.
Mất niệm luôn rong ruổi
Nghiệp hoặc rớt hầm sâu.
Nên con dụng ngôn từ
Tán Phật công đức thật
Mâu-Ni vô lượng cảnh
Thánh đức không ngần mé.
Vì mong cầu lợi mình
Con nay khen phần nhỏ.
Kính lễ Vô Sư Trí
Tính các sự hiếm có,
Phúc, tuệ và uy quang
Ai biết được số lượng!
Như Lai đức vô hạn
Không sánh, chẳng thể nói.
Con nay cầu phúc lợi
Dùng danh giả tán thán,
Lục trí con yếu cạn
Phật đức không bến bờ,
Chỉ nguyện Đại Từ Bi
Cứu con chẳng chỗ nương.
Oán thân trọn bình đẳng,

Khởi đại bi Vô Duyên
Với khắp chúng sinh giới
Hằng làm bạn chân thiện.
Nội tài còn xả được
Huống gì là ngoại tài,
Ngài không tâm lẫn tiếc
Người cầu đều mãn nguyện;
Đem thân hộ thân người,
Dùng mạng chuộc mạng người,
Toàn thân cứu chim câu
Hoan hỉ không lẫn tiếc.
Ngài không sợ đạo ác,
Cũng chẳng tham đường lành,
Chỉ vì tâm thanh khiết
Giới luật do đây thành.
Thường lia các tà vạy,
Luôn gân người ngay thật.
Các nghiệp vốn tính không,
Chỉ ở nghĩa đệ nhất.
Các khổ bức bách thân
Ngài khéo an ủi được.
Chính trí đoạn các hoặc,
Cố lỗi, trợn khởi bi,
Bỏ mạng cứu khổ người
Sinh hoan hỉ vô lượng:
Như chết bỗng sống lại
Hỉ này lại hơn thế.
Oán đối hại thân kia
Tất cả thời phiền não,
Chẳng nhìn lỗi ác họ
Thường khởi tâm đại bi,
Gieo khắp giống Bồ-Đề
Tâm thường luôn trân quý.
Đại Hùng trí nan thắng
Đấng không ai sánh kịp,
Quả giác không gì sánh,
Khổ hành là chính nhân,
Do đó chẳng kể thân
Chăm tu các thắng phẩm;
Phú quý hay nghèo hèn
Đại Bi bình đẳng dẫn,
Trong các sự khác nhau
Mà không tưởng cao thấp.
Quả đẳng trì thắng lạc (đẳng trì: Thiên định)
Tâm không có tham trước.
Té khắp chư quần sinh
Đại bi không gián đoạn.
Ngài tuy gặp cực khổ
Nơi vui chẳng mong cầu,
Các công đức diệu trí

Thù thắng không gì hơn.
Các pháp tạp nhiễm, tịnh
Trừ hư ngụy, lấy chân,
Nhu vua Ngỗng thanh tịnh
Hút lấy sữa, nhả nước.
Trong vô lượng ức kiếp
Dũng mãnh hướng Bồ-đề,
Trong mỗi mỗi kiếp ấy
Bỏ thân cầu diệu pháp;
Ba tăng-kỳ số lượng
Tinh cần không nhàm mỏi,
Giữ đây như bạn tốt
Để chứng diệu Bồ-đề.
Ngài không tâm tật đố,
Vói kém trừ tướng khinh,
Bình đẳng không tranh hơn,
Thắng hành trọn viên thành.
Ngài chỉ trọng làm nhân
Không cầu tròn quả vị,
Tu khắp các thắng nghiệp
Chúng đức tự thành mãn.
Chăm tu pháp xuất ly
Vượt quá các đỉnh cao;
Nơi ngồi, nằm, kinh hành,
Chẳng không làm ruộng phước;
Bạt trừ các lỗi nhiễm
Tăng trưởng đức thanh tịnh,
Đây do hành xưa thành
Chỉ Ngài vô thượng nhất.
Các phúc đều viên mãn
Các lỗi đều đã đoạn,
Tư lương mãi tích tụ
Đều quy thân Điều Ngự.
Muốn tìm các thí dụ
Không gì sánh được Phật,
Quán khắp các thế gian
Tai hoạnh nhiều chướng não,
Vị có chút phân thiện
Dễ gì so sánh được.
Lìa xa các lỗi họa
Lắng trong an bất động.
Các thiện căn tối thắng
Không thể ví dụ được.
Trí Như Lai sâu xa
Không đày không ngăn mé,
Thế sự dụ thân Phật
Vết chân trâu- biển lớn;
Nhân sâu gánh tất cả
Thế gian không gì sánh;
Đại địa giữ sức nặng
Dụ đây thật là nhẹ.

Tội ngu si đã trừ
Sáng Mâu-Ni chiếu khắp,
Trí thế không thể dụ
Lửa đóm với nhật quang.
Ba nghiệp Như Lai sạch
Ao trong sáng trăng thu,
Đời sạch ví thân Phật
Đều thành tính bụi nhơ.
Như được dẫn ở trên
Những thù thắng thế gian
Pháp Phật lại vượt quá
Thế sự thật đáng thương.
Tụ trân bảo Thánh pháp
Phật ở đỉnh cao nhất
Trong không dụ, không sánh
Chỉ Phật với Phật thôi.
Biển thánh trí Như Lai
Tùy vui tán phần ít,
Lời thô tán thắng đức
Đôi đây thật hổ thẹn.
Thế tục thấy hàng ma
Tất cả hoặc quy phục
Quán kia đồng chân tính
“Ngã” cho nhẹ như lông.
Giả sử chiến trận lớn
Trí dũng chiến thắng được,
Thánh đức siêu thế gian
Thắng kia không ví được.
Tiếp sau khi hàng ma
Trong phần sau của đêm
Đoạn các tập phiền não
Thắng đức đều viên mãn.
Thánh trí trừ các tội
Siêu quá nghìn mặt trời
Hàng phục các tông tà
Hiếm có không gì sánh.
Ba thiện căn viên mãn
Vĩnh diệt tham, sân, si
Tập nhân trọn đã trừ
Thanh tịnh không thể dụ.
Ngài hằng tán diệu pháp
Pháp bất chính hằng không,
Với chỗ chính, tà này
Tâm không có yêu ghét.
Với thánh chúng đệ tử
Và thầy trò ngoại đạo
Trong thuận hay đối nghịch
Tâm Phật không có hai.
Với đức không tình nhiễm,
Người có đức, chẳng tham.
Lành thay, cực không cầu

Thánh trí hằng tròn sạch.
Các căn thường trong lặng
Vĩnh lia tâm mê vọng
Ở trong các cảnh giới
Tự thấy với hiện lượng.
Niệm tuệ cùng chân tế
Phàm ngu không lường được,
Khéo an lập ngữ ngôn
Chứng chỗ vô ngôn kia.
Sáng tịch tĩnh vô ngại
Sáng trong càng rục rở
Diệu sắc thể hiếm có
Ai không tâm cung kính!
Hoặc tạm gặp lần đầu
Hoặc lại thường chiêm ngưỡng
Diệu Tướng Tôn không hai
Trước sau trọn hoan hỉ.
Thân uy đức tối thắng
Người quán tâm không chán,
Dù trải vô lượng kiếp
Hân ngưỡng như mới gặp.
Đức thể của sở y,
Đức tâm của năng y,
Tính, tướng cùng dung thông
Năng, sở đâu không khác.
Đức Thiện Thệ như thế
Cùng hợp thân Như Lai
Lìa tướng hảo thân Phật
Nơi khác chẳng có an.
Con nhân phúc kiếp xưa
Được gặp Điều Ngự Sư,
Ngưỡng tán núi công đức
Xa báo đáp lời Ngài.
Tất cả loài hữu tình
Đều bị phiền não giữ,
Chỉ Phật khéo trừ được,
Do bi trụ thế lâu
Ai sẽ trước kính lễ?
Chỉ Phật Đại Bi Tôn,
Thánh đức siêu thế gian
Bi nguyện nơi sinh tử,
Ngài ở vui tịch tĩnh
Vào trước vì quần sinh,
Vĩnh kiếp mãi tinh cần
Từ tâm vì tất cả
Từ chân về lợi tục
Do bi tâm dẫn sinh,
Như chú dùng trừ rồng
Nổi mây trút cam lộ.
Thường ở vị thắng định
Bình đẳng quán oán thân,

Người hung hiêm, cuồng điên
Đầu thân về thánh đức.
Thần thông sư tử hống
Tuyên nói Tam Giới Tôn
Lâu đã nhàm tiếng tằm
Do bi tự xung tán.
Thường tu làm lợi người
Chưa từng tâm tự lợi,
Từ niệm khắp chúng sinh
Với mình không riêng ái.
Bi nguyện không biên giới
Theo căn độ quần sinh,
Tùy chỗ đều nhiều ích
Như đồ ăn cúng khắp.
Thâm tâm niệm tất cả
Chưa từng bỏ chốc lát.
Lợi họ, lại gặp nhục
Lỗi họ, chẳng do Phật.
Âm từ nói diệu nghĩa
Chắc thật chẳng hư dối,
Rộng, lược tùy cơ duyên
Voi, đầy tùy thời chuyển.
Nếu nghe Ngài diễn nói
Ai chẳng vui hiêm có;
Khiến kia dù ác tâm
Có trí hoặc quy tín.
Nghĩa, từ luôn lành khéo,
Hoặc lại nói lời thô
Lợi ích trọn không uổng
Nên đều thành chân diệu,
Nhu nhuyễn hoặc thô cứng
Tùy sự độ chúng sinh,
Thánh trí tâm vô ngại
Đều một vị bình đẳng.
Lành thay, nghiệp vô cầu
Thiên xảo như thầy khéo;
Thành thân vì diệu này
Nói lời trần bảo ấy
Người thấy đều hoan hỉ
Nghe nói đều mở tâm;
Mặt đẹp nói từ diệu
Như trăng tuôn cam lồ;
Mây từ xối mưa pháp
Tẩy sạch được dục trần,
Như Kim sủy điều vương
Ăn diệt các rồng độc;
Dứt được các tâm tối
Như sáng nghìn mặt trời,
Phá diệt núi ngã mạn
Như chày của Đấng-Thích.
Hiện chứng không hư dối,

Tĩnh lự trừ loạn tâm,
Như thật thiện tu hành
Ba sự đều viên mãn.
Mới nghe điều Phật nói
Tâm hỉ đã mở sáng,
Từ đây khéo tư duy
Tiêu trừ các cấu nhiễm.
Gặp khổ được an ủi,
Phóng dật, khiến sinh sợ,
Đắm vui, khuyên nên nhàm,
Tùy sự đều khai mở:
Thượng trí chứng pháp hỉ,
Bậc trung sinh thắng giải,
Nông, yếu phát tâm tin
Lời Ngài nhiều ích khắp.
Khéo nhỏ các tà kiến
Dẫn hướng đến Niết-bàn,
Tội cấu được tiêu trừ,
Do Ngài giáng mưa pháp.
Nhứt thiết trí vô ngại
Hằng trụ trong chánh niệm,
Như Lai thọ ký riêng
Luôn luôn không hư dối,
Chẳng phi xứ, phi thời,
Cũng chẳng chuyển “phi khí”.
Lời Ngài nói không uổng,
Nghe rồi đều chăm tu,
Một đường thẳng phương tiện,
Không tạp, tu học được.
Đầu, giữa, cuối đều lành
Không có giáo nào khác.
Như thế một hướng thiện
Cuồng, ngu khởi tâm báng,
Nếu sinh hiềm giáo này
Không oán, ban cho họ.
Trái kiếp vì quần mê,
Trái đủ các khổ độc,
Giáo này là không thiện?
Niệm Phật còn nên tu
Huống được lợi ích lớn,
Lại nói nghĩa thâm diệu.
Giả sử đâu bị cháy
Trước nên cứu Giáo này.
Tự tại vui Bồ-đề
Thánh đức hằng đạ bạc,
Đều do Giáo này sinh,
Chứng đó, quên lời nói
Thế Hùng chân thật giáo,
Tông tà nghe đều kinh,
Ma vương tâm phiền não,
Trời, người sinh hoan hỉ.

Đại địa không phân biệt
Tà, chính đều được ích,
Tạm nghe điều Phật nói
Giống kim cương đã thành,
Nếu chưa khỏi chuông, lòng
Rốt sẽ vượt chỗ sinh tử.
Nghe pháp mới nghĩ nghĩ,
Như thật khéo tu hành,
Lần lượt ba tuệ tròn,
Giáo khác đều không thể,
Chỉ mình Nguru Vương Tiên
Diệu hợp lý chân viên.
Không chăm tu giáo này
Chắc như là có oán.
Tạm nghe trừ khát ái
Tà kiến sinh tâm tin,
Người nghe sinh hoan hỷ
Nương đó đủ tịnh giới
Đản sinh ứng thời vui
Lớn lên đời đều vui,
Giáo hóa lớn lợi sinh,
Thị hiện diệt, bi cảm.
Tán vịnh trừ các độc,
Nhớ nghĩ cảm yên vui,
Tìm câu phát tuệ sáng,
Hiểu ngộ tâm tròn sạch,
Người gặp khiến tôn quý,
Kính hầu sinh thắng tâm,
Thừa sự cảm nhân phúc,
Thân phụng trừ ưu khổ;
Đủ Giới luật tịnh khiết,
Tĩnh lự tâm lắng yên,
Trí Bát-nhã viên dung,
Phúc Hằng sa tích tụ.
Ngài bao dung, Ngài dạy,
Và Pháp được Ngài chứng,
Trong giác: Thấy, nghe, nghĩ
Báu này thù thắng nhất;
Trôi nổi, làm bến đỗ
Hại mình, luôn cứu giúp,
Người sợ, khiến quy y
Khiến họ đến giải thoát;
Giới tịnh thành diệu khí,
Ruộng tốt sinh quả ngon;
Bạc lành hay nhiều ích
Tuệ mạng do đây thành;
Ban ân và hòa, nhẫn
Người thấy đều vui thích;
Rộng tụ tâm nhân, từ
Công đức không giới hạn,
thân, khẩu không lỗi ác

Ái kính do đó sinh;
Cát tường các nghĩa lợi
Đều nương đức Thiện Thế,
Đạo Sư khéo khuyên dụ:
Lười, mạn khiến siêng gắng,
Đảng trì điều tâm cong,
Đường mê về chính đạo;
Người thiện căn thành thực
Ngự giá dùng ba thừa,
Người sâu não khó điều
Do bi nên tạm xả.
Vớ gặp nạn hay cứu
An lạc khuyên khéo tu.
Thương xót chúng sinh khổ
Lợi lạc các quần phạm;
Trái, hại khởi từ niệm
Người làm sai sinh lo,
Bạo nghịch khởi bi tâm
Thánh đức không cách tán,
Ân sâu nói chẳng tận
Thế gian đều cùng biết
Ngược lại mà sinh oán
Ngài luôn khởi từ mẫn
Quên thân cứu tất cả
Việc mình chẳng sinh lo.
Vớ những người đọa lạc
Thân gần vì cứu giúp
Hai thời hành ân đức
Vượt quá các thế gian
Nơi tối thường chiếu sáng
Ngài là tim đèn tuệ
Được trời, người thọ dụng
Tùy loại có khác nhau,
Chỉ vị chính pháp Ngài
Bình đẳng không sai khác,
Không quan tâm dòng họ
Sắc lực và tuổi trẻ
Tùy người có thiện căn
Mong cầu đều toại nguyện.
Rộng hiện sự hiếm có
Vô duyên khởi đại từ
Thánh chúng và trời, người
Đều chấp tay, thân gần
Ôi! Sinh tử đáng sợ!
Phật ra đời sáng rỡ
Lợi ích các chúng sinh
Đều thỏa được ước mong
Người ác cùng chỗ ở
Bỏ vui, lấy buồn, nguy
Hủy báng, nào hại thân
Giống như nhận thẳng đức;

Vì vật chịu cần khô
Ngài không nhiễm trước tâm
Đức hiếm có Thế Tôn
Khó dùng danh ngôn nói
Ngài vào đường hiểm ác
Lúa ngựa và ngưi thương
Khổ hành trái sáu năm
An thọ tâm không thoái.
Ngài ở vị tối thắng
Bi miễn độ quần sinh
Ví gặp người hèn kém
Thân lời càng kính nhường;
Hoặc là chủ tôn quý
Ngài không tâm kiêu mạn
Hạ mình độ chúng sinh
Khiêm cung như người hầu.
Căn cơ muôn vạn loại
Luận khó trăm nghìn mối
Như Lai tiếng từ thiện
Một đáp đều dứt nghi
Ân sâu từng che chở
Bội đức khởi oán sâu
Ngài quán cảnh cực oán
Giống như ân rất nặng,
Oán chuyên hại với Ngài
Ngài với oán chuyển thân,
Kia luôn tìm lỗi Phật
Phật lấy đó làm ân;
Tông tà tật đổ thỉnh
Cơm độc với hàm lừa
Bi nguyện hóa ao mát
Cơm độc thành cam lồ;
Dùng Nhẫn điều sân nộ
Lời thật trừ chề báng
Lực từ phục ma oán
Chính trí hàng tà độc
Quần mê từ vô thi
Tập ác làm thành tánh
Chỉ Ngài diệu hành tròn
Một niệm đổi thành thiện.
Ôn nhu hàng bạo nghịch
Bồ thí phá xan tham
Lời lành phục nói thô
Chỉ Ngài phương tiện khéo
Bỏ kiêu mạn Nan-Đề
Khởi từ với Ương Quật
Điều phục được khó điều
Ai không khen hiếm có.
Chỉ thánh đệ tử Ngài
Pháp vị tâm vui thân
Tòa cỏ lấy làm an

Giường vàng không phải quý.
Khéo biết tính căn dục
Nhiếp hóa tùy cơ duyên
Hoặc đợi có người tỉnh
Hoặc không hỏi tự nói
Bắt đầu từ Thí, Giới
Lần lượt sinh tịnh tâm;
Sau nói pháp chân thật
Rốt ráo khiến viên chứng.
Hãi sợ chồn trôi dạt
Chỉ Phật đáng quy y
Dũng mãnh Đại Từ Tôn
Cứu vớt khắp quần phàm
Mây thân khắp Pháp giới
Mưa Pháp tẩy cõi trần
Ứng hiện mỗi chẳng đồng
Tùy cơ nên có khác
Khéo tịnh không tranh cãi
Chỉ Ngài phụng sự được
Rộng lợi ích trời, người
Hoặc nên khởi cúng dường.
Thân, khẩu không vọng động
Khéo độ khắp quần mê
Lời nói khéo tương ưng
Đức này chỉ Phật có.
Lâu tu ba nghiệp tịnh
Diệu thụy hiện vô biên
Xét khắp các thế gian
Chưa từng có đức này
Huống với người cực ác
Thuần hành bi tối thượng
Lợi khắp các chúng sinh
Dũng mãnh thêm tinh tiến.
Người Thanh văn biết Pháp
Nơi Ngài thường phụng sự
Giả sử chứng Niết-bàn
Rốt gọi là mang nợ;
Các vị Thánh chúng ấy
Vì mình mà tu học
Do bỏ tâm lợi sinh
Chẳng gọi là trả nợ
Đã giác giác vô minh
Bi quán khắp các phương
Khởi chuyên cần gánh vác.
Ma oán dấy não hại
Lấy Lực Phật trừ được
Trong công đức vô úy
Đây chi bày phần ít
Tâm bi độ tất cả
Thánh ý tuyệt mong cầu
Làm lợi thí tất cả

Mọi sự đều trọn vẹn.
Như Lai pháp thắng diệu
Nếu mà đời đời được
Thì Điều Đạt, Thiên Tinh
Không nên vào Giáo này.
Trong lưu chuyển vô thi
Chẳng lợi ích cho nhau
Do đó Phật ra đời
Khai thị, dạy chúng sinh
Lộc Uyển độ Câu Lô
Kiên Lâm độ Tu Bạt
Cõi này hết căn duyên
Oan trái không còn sót.
Pháp luân chuyển đã lâu
Giác ngộ các quần mê
Hằng sa người thọ học
Ba Hữu đều được lợi
Dùng Kim Cang thắng định
Tự phá ngục chắc thân
Không bỏ tâm đại bi
Tự hóa còn phân bố
Hai lợi làm đã đủ
Hai thân Sắc, Pháp tròn
Cứu nhiếp nhất-xiển-đề
Song Lâm hiển Phật tính
Tâm bi suốt ba Hữu
Hình sắc ứng mười phương
Phân thân làm lúa gạo
Ngài bèn vào viên tịch
Lành thay! Hành kỳ đặc
Thân công đức hiếm có
Các pháp môn Đại Giác
Thế gian chưa từng có
Ân tuôn khắp hàm thức
Thân, ngữ luôn lắng trong
Phàm ngu bội Thánh ân
Vớ Ngài khởi chê, oán.
Tạng báu pháp tự thật không bờ
Nguồn đức, biển phúc thật khó dò
Nếu có chúng sinh từng lễ Ngài
Lễ ấy cũng gọi là phúc lành
Công thần đức Thánh không cùng tận
Con trí kém, dụ như bụi nhỏ
Muốn khen núi công đức Như Lai
Ngược lên, khiếp sợ, nên dừng lại
Cảnh vô lượng, vô số, vô biên
Lý khó nghĩ, khó thấy, khó chứng
Chỉ mình Thánh trí Phật biết rõ
Há phàm ngu có thể xưng tán!
Một lông, một tướng đầy pháp giới
Một hành, một đức suốt nguồn tâm

Sạch trong rộng lớn như ao thôm
Chữa được chúng sinh phiền não khát
Con khen biển công đức Mâu-Ni
Nương nghiệp thiện này đến Bồ-Đề
Nguyện khắp hàm sinh phát thẳng tâm
Vĩnh viễn lìa thức phàm ngu vọng.

Một trăm năm mươi bài kệ xưng tán Phật

Phật Tử Thanh Phi sửa lại lỗi chính tả.